

Jaarverslag over 2020

CML MILIEUORGANISATIE LEUSDEN IN 2020

In 2019 heeft het CML regelmatig vergaderd in De Groene Belevnis. Tijdens dit werkgroepen-overleg werden actuele onderwerpen en ontwikkelingen besproken, en deelden de groepen hun acties en plannen. De website werd regelmatig geactualiseerd en er werden diverse persberichten geplaatst in de lokale kranten, zowel digitaal als in de huis-aan-huis kranten.

COMMUNICATIE EN SAMENWERKING

Op de website hebben alle werkgroepen en thema's een eigen pagina. Daarnaast heeft de Vlindertuin een blog met veel foto's en informatie over activiteiten in de vlindertuin. De werkgroep Voedselbos communiceert ook via de social media kanalen Facebook en Instagram over de activiteiten en wetenswaardigheden. Energiegroep COOL heeft een mailinglijst, met ca 200 mensen die geïnformeerd worden als er activiteiten zijn.

Werkgroep Vlindertuin en Energiegroep COOL werken zelfstandig en zijn actief onder hun eigen naam. In het werkgroepen overleg is regelmatig contact met andere CML'ers, en met Stichting Nieuw Knal Groen. De Vlindertuin werkt samen met o.a. de imkers, de Vallei Horstee voor de plukakker, en de gemeente voor onderhoud aan het bos en de poel. Voor activiteiten wordt samengewerkt met o.a. de VVV, de Groene Belevnis en Koetshuis Stoutenburg, Utrechts landschap.

Energiegroep COOL werkt samen met de Groene Belevnis, en met diverse leveranciers in de regio. COOL heeft ook contact met de NMU in Utrecht.

Vlinder- en Bijentuin

Fotoverslag Vlindertuin 2020

Foto Maarten Dekker

Het jaar met de Corona pandemie

Toen er op 3 maart door de vrijwilligers weer begonnen werd met de werkzaamheden in de Vlindertuin was er nog geen sprake van een strenge lockdown i.v.m. de Corona pandemie.

De latere lockdown betekende dat het geplande jaarprogramma op losse schroeven kwam te staan.

Gelukkig kon het tuinonderhoud gewoon doorgaan; weliswaar op 1.5 m afstand werken van elkaar, maar dat was goed te doen.

Voor aanvang werden eerst de werkzaamheden met elkaar besproken

Ook in de koffiepauzes werden de voorgeschreven regels goed in acht genomen.

Op de akker is en was ruimte genoeg om voldoende afstand van elkaar te houden.

De opening van de tuin werd uitgesteld maar op 6 juni was de situatie zo, dat het binnen de RIVM-regels toch verantwoord was om open te gaan, maar wel zonder de gebruikelijke publieksactiviteiten. De RIVM-regels werden opgehangen, een looproute uitgezet met zoveel mogelijk eenrichtingsverkeer en de nodige desinfecterende middelen bij de hand.

De geplande feestelijke opening van het rolstoel- pad kon geen doorgang vinden. Door er publiciteit aan te geven via de media kwamen al spoedig de eerste rolstoelers.

Foto Maarten Dekker

Het pad was ook aantrekkelijk voor mensen met een scootmobiel.

De bloemenakker werd opnieuw ingezaaid door de Vallei Horstee.

Vanaf 1 juli konden er weer mooie boeketten bloemen worden geplukt.

Er werd goed samengewerkt met de werkgroep van het voedselbos. Door het zeer natte weer in het voorjaar kon in het voedselbos maar een klein gedeelte van de bomen en struiken worden geplant.

Vanaf half augustus mocht er over de paden worden gelopen en konden de bezoekers een mooie bloemrijke wandeling maken door de bloemenakker en het voedselbos.

Bloemenakker en voedselbos van bovenaf gezien Foto Bert Verlinden

Omdat het deze zomer erg droog was hadden jonge plantjes het zwaar te verduren. Gelukkig was de brandweer bereid de watercontainers te vullen.

In de bergruimte van het tuingereedschap werd een nest met jonge roodborstjes gevonden.

Vlindertelroute. In samenwerking met het meetnet van de Vlinderstichting is er een officiële vlindertelroute uitgezet. De route loopt door de Vlinder- en bijentuin, over de bloemenakker en door het voedselbos.

Twee vrijwilligers liepen elke week de route en telden de vlinders die zij tijdens de route waarnamen. Er zijn in vergelijking met andere jaren best veel dagpauwogen en atalanta's geteld. In het voedselbos en de bloemenakker waren veel koolwitjes te zien. Voor het eerst werd er op de bloemenakker een Icarusblauwtje waargenomen.

De poel, die behoorlijk dichtgegroeid was, is opgeschoond door een werkploeg van Landschap Erfgoed Utrecht. Er is nu weer een mooi groot wateroppervlakte te zien.

Plantjes- en honingverkoop

Voor de verkoop van plantjes die door de vrijwilligers waren opgekweekt was veel belangstelling. Ook de verkoop van honing van de imkers liep als een trein.

Vrijwilligers

Voor enkele vrijwilligers was de Corona pandemie een reden om niet actief te zijn in de Vlindertuin; voor anderen was het juist een reden om meer in de tuin te werken.

Doordat vrijwilligers meer tijd beschikbaar hadden - vaak door het wegvallen van andere activiteiten - werd besloten dat er elke woensdag in de tuin gewerkt kon worden.

Zo konden er ook werkzaamheden worden gedaan, waar men anders misschien niet aan toegekomen was.

Het kan net met z'n tweeën op de nieuwe bank.

Het hout verkregen via de matchbeurs van de vallei Horstee. De bank is gemaakt op De Werkplaats van Emerhese.

Bezoekers

Ondanks het ontbreken van publieksevenementen kwamen er meer bezoekers. Misschien dankzij de Corona pandemie, maar waarschijnlijk ook doordat in de tweede helft van het seizoen bezoekers ook door het voedselbos mochten lopen.

Er kwamen ruim 1000 bezoekers, volwassenen en kinderen.

Ook de bloemenbonnen zijn goed verkocht.

Een schoolklas mocht bloemen plukken op de akker. Dat was een feestje.

VOEDSELBOS LEUSDEN

Voor het Voedselbos Leusden was 2020 een dynamisch en bepalend jaar. In januari waren alle fondsen goedgekeurd, hadden we grond beschikbaar en was er een ontwerp. Ook was er veel belangstelling van vrijwilligers om actief mee te gaan helpen. Er leek dan ook niets in de weg te staan om met veel enthousiasme aan de gang te gaan en met het bestelde plantmateriaal het Voedselbos nu echt aan te planten.

De praktijk bleek echter nog wel eens weerbarstig en vroeg wel eens om doorzettingsvermogen om het plan ook echt te realiseren. Het voorjaar 2020 bleek uitzonderlijk nat, waardoor het niet mogelijk was het terrein goed voor te bereiden. In maart was het perceel dusdanig nat en was het zo modderig dat planten onmogelijk was en steeds uitgesteld moest worden. Gelukkig droogde het op eind maart en konden we eindelijk van start. We wilden de eerst plantdag gaan organiseren maar heel Nederland moest in de eerste Lockdown voor de Corona. Grote bijeenkomsten konden niet meer door gaan. Gelukkig wilde de hovenier die plantgoed leverde helpen. En ook al kon het niet met de vrijwilligers het lukte om de eerste plantrondes in Coronatijd toch de grond in te krijgen. Daarna gaven de Coronaregels gelukkig weer meer ruimte en konden we het latere plantgoed toch planten met betrokken vrijwilligers. De motivatie van deze actieve groep was erg groot. En die betrokkenheid was naast planten ook heel belangrijk om de net geplante bomen en struiken van water te voorzien. Met veel inzet werden er heel wat emmers water uit de poel gehaald om de planten water te geven toen het maanden niet regende. Ook de brandweer kwam helpen door water te brengen voor de watertanks.

Naar de zomer toe werd het wat rustiger in het voedselbos en genoten we van alle planten die prachtig begonnen uit te lopen. We merkten dat het echt gelukt was wat we wilden! Voor veel mensen was een bezoekje aan het voedselbos een welkom lokaal uitje in Leusden. En in een mooie samenwerking met de vlindertuin, zijn veel mensen uit Leusden een kijkje komen nemen bij het nieuwe voedselbos. Dit kon als de vlindertuin open was.

Tegen de herfst werd het tijd om de tweede trance van plantgoed aan te planten op de nog vrije plekken op het perceel. Uit heel Nederland kwam het bestelde plantgoed en in november konden we heel veel aanplanten. Gelukkig kon dit nu wel met iedereen die betrokken was als vrijwilliger. Inmiddels hadden we van de gemeente blad gekregen waardoor we de grond konden mulchen om de bodem te verbeteren. Er was weer van alles te doen en de betrokkenheid van de vrijwilligersgroep was groot en de inzet enorm. Iedereen wilde helpen met blad sjouwen en struiken en bomen planten!

Ook lukte het om de infrastructuur verder aan te leggen. Er kwam een mooi bruggetje tussen de bloemenakker en het voedselbos en de vrijwilligers van de Vallei Horststee plaatsten een mooi Vallleihek bij de ingang aan de Burgemeester de Beaufortweg. Eén van vrijwilligers timmerde mooie tafels van robuust kastanje hout in elkaar. Daarmee werd alles steeds completer.

Met afronden van al deze activiteiten konden alle rekeningen worden betaald en was het ook mogelijk om samen met de penningmeester van CML de financiële afrekening te doen. Alle rekeningen werden opgeteld en konden worden opgestuurd naar de verschillende financiers. Daarmee was het hele project afgerond en konden we met trots zeggen: "We did it, we hebben een voedselbos aangeplant in Leusden!" Daarmee is 2020 voor het voedselbos een memorabel jaar.

Energiegroep COOL over 2020

Net zoals de andere werkgroepen van het CML hebben heeft COOL ook te maken gehad met de Coronapandemie. Daardoor konden de hieronder genoemde activiteiten 1 t/m 4 niet doorgaan.

Zoals we ieder jaar gewend zijn hebben we als COOL in januari 2020 een brainstorm gehouden en actiepunten vastgesteld,

1.Zichtbaarheid COOL

We willen als COOL meer zichtbaar zijn en daarom aanwezig zijn op bijv. braderieën. Een van de activiteiten die daarop aansluiten is het bemensen van een kraam op de braderie van Koningsdag, liefst samen met of naast met Vlindertuin en Voedselbos. Daarnaast willen we de actie Deelauto uitbreiden en op verzoek van Henriette F. van De Groene Belevens een thema avond Energie beleggen in het kader van "Duurzaam Doen".

2.Vervolgacties op het thema (elektrisch) autodelen

Vervolgactie 1: COOL organiseert in voorjaar 2020 een demonstratie met een Greenwheels-auto op het Maximaplein in de Tabaksteeg, dit n.a.v. het 10-jarig bestaan van de wijkvereniging LeusdenZet.

Vervolgactie 2: Op de jaarvergadering van de Wijkvereniging Rossenberg in de maand mei wordt tijd ingeruimd voor voorlichting over het thema autodelen

3.Samenwerking in Energie café met Henriette Former van De Groene Belevens

Henriette heeft een serie van 4 à 5 cafés in 2020 op het oog in het kader van Duurzaam Doen. Zij wil iedere keer een onderwerp in het kader van Duurzaam Doen aan de orde stellen en dat zou ook een keer het **thema Energie** kunnen zijn.

Bij dat te organiseren café over energie zouden we dus als COOL eenmalig met DGB kunnen samenwerken.

4. Bezoek aan mestvergistingsinstallatie

In de planning staat een werkbezoek van COOL aan de mestvergistingsinstallatie van **De Greef Agro Energy bv, Voskuilerdijk 26 te Woudenberg. Tel. 033-2772288.**

Tot zover de activiteiten die op de agenda staan, maar niet konden doorgaan in verband met Corona. Onderstaande onderwerpen 5 en 6 gingen wel door.

5.Zon en Wind.

Deze twee thema's kunnen niet los gezien worden van de Regionale Energie Strategie (RES). Ondanks de ontwikkelingen in de RES blijft het voor Energiegroep COOL belangrijk om Leusdenaren te stimuleren om zelf zonnepanelen aan te schaffen. Kleinschalig dus.

5a. Zonnepanelen op grote daken.

We hebben in Leusden al 2 grote zonnedaken: Zonnedak De Korf en Energie-coöperatie ValleizOn. In vervolg hierop zou COOL graag een derde groot zonnedak willen ontwikkelen.

Een verzoek hiertoe is uitgegaan naar Dirk van den Broek supermarkt in Leusden-Zuid

Andere mogelijkheden zijn:

- Gebouw van de nieuwe sporthal (Gemeente), daar is nog ruimte voor collectieven
- Gebouw De Start (Willem)
- Sporthal in Achterveld (Gemeente)

Tot nog toe is er weinig animo van de gebouw-eigenaren om aan de realisatie van zo'n zonnedak gestalte te geven. Als het niet van meet af aan wordt ingepland, ziet met daarna de noodzaak vaak niet, zo blijkt.

5b. Windmolens

Het is in principe mogelijk om als particulieren een windmolen te adopteren.

De Gemeente gaat een aanbesteding doen; e.e.a. moet passen in het landschap.

Inwoners van Leusden moeten de gelegenheid krijgen om hierin te investeren.

Dat bevordert het draagvlak: 5000 mensen werden aangeschreven om mee te doen aan de discussie van het RES-voorstel. Inwoners van Leusden gaven aan wel akkoord te gaan met windmolens, maar niet met zonnepanelen op de grond. Wel akkoord met zon op de daken.

6. Deelname COOL aan breed overleg met LDO-4 (Leusdense Duurzaamheid Organisaties)

Willem van der Wal en Gerda Wiertz hebben in 2019 en 2020 als afgevaardigden van COOL deelgenomen aan de bijeenkomsten van de LDO-4 met de gemeente Leusden.

De LDO-4 bestaat uit de volgende organisaties:

*Zonnedak De Korf met als voorzitter Leendert van Geldermalsen;

*Zonnedak ValleiZon met als voorzitter Jaap Ketel;

*Energiegroep COOL met als afgevaardigden Gerda Wiertz en Willem van der Wal;

*Energieakkoord Ikwilwatt met voorzitter Jan Willem Sandker (inmiddels opgeheven)

Op verzoek van Jaap Ketel, voorzitter Energie coöperatie ValleiZon heeft op 14 maart 2020 een verkennend gesprek plaats gehad tussen de Leusdense Duurzaamheid Organisaties. Aanwezig waren het bestuur van ValleiZon (Jaap Ketel, Mark Goedkoop, Aart Costerus en Gerda Wiertz), de voorzitter van Vallei Hofstee, Henk Davelaar en voorzitter van Zonnedak De Korf, Leendert van Geldermalsen.

Dat gesprek ging over de mogelijkheden van Leusdenaren om zelf grootschalig energie op te wekken. Dit met de Regionale Energie Strategie (RES) in het achterhoofd.

N.a.v. dat gesprek maakte Mark Goedkoop (bestuur Energie coöperatie ValleiZon) in maart 2020 een document, genaamd "Eerste Verkenning Energie coöperaties in de RES".

7. Initiatiefgroep nieuwe Energie coöperatie DEEL

De initiatiefgroep bestaat uit Marian Marseille en Willem van der Wal (Energiegroep COOL) en Mark Goedkoop (penningmeester ValleiZon). Zij zijn samen aan de slag gegaan met het werkdocument van Mark met de plannen voor een nieuwe Leusdense energie-coöperatie. Als vervolg daarop werd in januari 2021 de nieuwe Energie coöperatie DEEL opgericht.

DEEL staat voor Duurzame Energie voor Elke Leusdenaar.

We hebben al veel in Leusden, maar het is nog niet genoeg

Wat er is: 2 zonnedaken; straatverlichting op LED; energiezuinige WSL-huurwoningen; duurzaam gerenoveerde huizen (NOM-woningen) boven De Hamershof, basisscholen die hun eigen stroom opwekken.

Met DEEL als nieuwe organisatie/coöperatie willen we meer mensen bereiken en grotere projecten aanpakken, bijv. een nieuw groot zonnedak. Daar wil de initiatiefgroep om te beginnen voortvarend mee aan de slag.

Het wordt een heel brede coöperatie met allerlei lokale initiatieven, bijv. duurzame energie

Werkgroep Afval & Grondstoffen alias Daan Duurzaam

Algemeen

Daan Duurzaam volgt de gemeentelijke resultaten rond grondstoffen en restafval met de ontwikkeling van de lokale grondstoffenmonitor onder de werknaam Kringloopmeter Leusden.

Er is in 2020 regelmatig overleg geweest met de nieuwe contactambtenaar Circulaire Economie, mevrouw Tineke Nagel, met name rond het Gemeentelijk Grondstoffenbeleid. Ook met mevrouw Henriette Former, van Natuur- en Educatiecentrum De Groene Belevens, is kennis gedeeld omtrent lopende en nieuwe initiatieven.

Verder is er vanwege de Coronapandemie beperkt fysiek overleg geweest met samenwerkende partners

Het thema Afval

Landelijk en in de gemeente Leusden, wordt het thema Afval intensief gevolgd door "Daan Duurzaam" (lees Fokko Tilma). Het wordt besproken in het werkgroepenoverleg, en regelmatig is er contact met de politiek en de gemeente.

Wereldmilieu dag – 5 juni

In 2020 is op 5 juni het manifest Zero Waste op de website van het CML geplaatst. **Zero Waste** staat voor een wereld waarin afval niet bestaat. Leven zonder afval achter te laten voelt goed. In de Leusdense kringloopsamenleving 2050 is sprake van een zero-waste situatie. Er ontstaat dan nagenoeg geen huishoudelijk restafval meer. Op weg hiernaartoe streeft de gemeente Leusden in 2025 naar 50 kg fijn en grof huishoudelijk restafval in 2025 en 25 kg totaal huishoudelijk restafval in 2030.

Een zeer ambitieus wensbeeld gelet op de al scherpe landelijke doelstelling van 30 kg in 2030 zoals vastgesteld in het VANG-programma, Van Afval Naar Grondstof.

Al enige decennia behoort de gemeente Leusden provinciaal en ook landelijk tot de koplopers gescheiden inzameling van grondstoffen. Leusden beoogt een circulaire ambitie op meerdere beleidsterreinen (energie, mobiliteit, grondstoffen en afval).

De rijksoverheid ambieert dat de Nederlandse economie in 2030 50% minder primaire grondstoffen gebruikt dan nu, en in 2050 een volledig circulair te zijn. Concreet betekent dit dat in 2050 grondstoffen efficiënt worden ingezet en hergebruikt zonder lozing of uitstoot van verontreinigde stoffen naar het milieu.

Diftarproof en omgekeerd Inzamelen

Flankerende maatregelen zijn gewenst om het illegaal gebruik van de huidige openbare prullenbakken en zwerfvuikleppen tegen te gaan. Een gevoelig thema dat vraagt om een circulaire 'van afval naar grondstofvisie'.

Ook is er werk aan de winkel om gescheiden inzameling van verblijfsafval in de winkelcentra mogelijk te maken. Beide thema's worden regelmatig ambtelijk besproken.

Kringloopmeter Leusden

Kringloopmeter Leusden geeft, als enige grondstoffenmonitor in ons land, inzicht in het percentage sluikstroom door middel van ontwijkgedrag. Veelal gaat het om het zogenaamde 'nulaanbod' dat anoniem wordt gedeponeerd.

Ook wordt voor grof afval gebruikt gemaakt van de particuliere markt i. p. v. de betaalstroom via het monopolie van de milieustraat 't Spieghel.

Daan Duurzaam ging in 2020 door met de ontwikkeling van een unieke sorterscan voor grof en fijn huishoudelijk restafval. Middels de vergelijkingsmatrix van de Kringloopmeter Leusden ontstaat er een toekomstig beeld omtrent de nog aanwezige herbruikbare componenten in het aangeboden restafval dat via ondergrondse containers aangeboden wordt.

Ook ontstaat er enig inzicht in het nul-aanbod. Een aantal huishoudens maakt slechts incidenteel, of structureel als 'nul-aanbieder', gebruik van een 'gratis' zijspoor en laten dus het 'dure' hoofdspoor ongebruikt.

Lokale Grondstoffenmeter

Ook is gewerkt aan de lokale Grondstoffenmonitor, de Kringloopmeter Leusden. Het wensbeeld voor 2025 is volgens VANG richtlijnen gesteld op 55 kg fijn en grof Restafval. Voor 2030 is een uitwerking gemaakt van het circulaire wensbeeld van 30 kg per inwoner. Het wensbeeld gaat uit van ultiem huishoudelijk restafval plus nog aanwezige stromen van restgrondstof.

De gemeenteraad van Leusden heeft in 2020 gesproken over de Papierinzameling met klike's. Daarvoor zijn 4 nog uit te werken opties mogelijk.

Regionaal en landelijk

Circulaire initiatieven worden gevolgd in zowel de gemeente Amersfoort als via contacten met dhr. Tim Bulters, medewerker circulaire economie van de Natuur- en Milieufederatie Utrecht. Ook de landelijke ontwikkelingen van uitvoeringsorganisatie RWS te Utrecht omtrent het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) worden met belangstelling gevolgd.

ANDERE CML ACTIVITEITEN

WERKGROEP MOBILITEIT

Duurzame Mobiliteit

Werkgroep Mobiliteit telt 2 leden. Het is een slapende werkgroep, die actief wordt wanneer zich ontwikkelingen in het verkeersbeleid voordoen. Zij volgen de ontwikkelingen en bespreken die zo nodig in het werkgroepen overleg.

De Werkgroep Mobiliteit is in 2020 -mede i.v.m. Corona- niet actief geworden.

De plannen van de gemeente om op de Torenakkerweg de fietspaden te verwijderen en alle verkeer op 1 rijbaan te laten rijden, hebben (nog) geen vervolg gekregen. Dit zou veiliger zijn dan de bestaande situatie met vrij liggende fietspaden. De 2 leden hebben in 2019 de informatieavond in hierover in de Marcuskerk bijgewoond en een formulier met commentaar ingevuld.

Openbaar vervoer

De huidige bus route geeft nog steeds veel onrust. Met de nieuwe route rijden de bussen frequenter en is bedrijventerrein de Horst beter ontsloten, wat gewaardeerd wordt. Maar enkele woonwijken zijn nu uitgesloten. Protest, ook vanuit de politiek, heeft geen effect, omdat e.e.a. al in het bestek zo was vastgelegd.

Werkgroep Ruimtelijke inrichting

De Stichting Nieuw Knalgroen is in 2020 weer een werkgroep van het CML geworden en wel met de eerde naam: Werkgroep Knal Groen. In samenwerking met deze werkgroep volgen we ontwikkelingen in bestemmingsplannen en bouwplannen. Zo zijn er plannen om ten zuiden van de Tabaksteeg een aantal woningen te bouwen, in een gebied waarvan de omwonenden dachten dat het open zou blijven. Het zou mogelijk een uitruil worden met grond voor natuurontwikkeling langs de Langesteeg. Knal Groen heeft contact met omwonenden; zij zijn in gesprek met gemeente, grondeigenaar de Boom en projectontwikkelaar Heymans.